

*Živa Šljapić
Mihajlo Stanivuković*

VERS LA FIN DE 1944 L'HÔPITAL DE LA VILLE DE VRŠAC N'A EU QUE LE service de chirurgie et le service de médecine avec 90 lits environ. Au début de 1947 l'Hôpital s'est établi dans le bâtiment du sanatorium précédent «Sanitas» et graduellement, par la formation de nouveaux services, il en élargit le domaine de son action.

En ce temps-là l'Hôpital a renfermé le service de chirurgie et de gynécologie avec le service d'obstétrique, ainsi que le service de médecine et le service des maladies infectieuses. Vers le milieu de 1955 on ouvrit le service de pédiatrie, en 1956 le service d'ophtalmologie; en 1957 le service de gynécologie et d'obstétrique se sépara du service de chirurgie. On forma le Cabinet de transfusion sanguine en 1958 et le service d'oto-rhino-laryngologie en 1963.

Le 28 novembre 1959 un incendie avait causé de graves dégâts sur le bâtiment des services de chirurgie et de médecine. Pendant la reconstruction du bâtiment on avait déjà fait des projets pour la construction d'un nouvel hôpital qui fut ouvert le 8 mai 1965.

Par une intégration entre l'Hôpital de Vršac et les Maisons de santé de Vršac, de Plandište et de Uljma, le 16 février 1967 on forma le Centre médical «Anđa Ranković» de Vršac.

Živa ŠLJAPIĆ

BANJU I NASELJE MELENCI NEMINOVNO JE VEZATI ZA JEZERO Rusandu. Ono je privuklo prve naseljenike uz svoju istočnu obalu, a ovi su kasnije otkrili njegovu lekovitost i podigli banju*.

Jezero je potkovičastog odblika sa konveksitetom prema istoku, površine 4 km², odnosno 289 jutara.** Presečeno je veštačkim nasipom na zapadni plići deo (Mala Rusanda), odnosno istočni i severni deo (Velika Rusanda). Podzemne, izvorske vode, pa i atmosferski talozi*** snabdevaju ga vodom tako da i pored isparavanja i upijanja; nivo jezera ostaje isti. Iako se nivo podzemnih voda, u neposrednoj blizini obala, nalazi na dubini od samo 1 — 1,5 m, jezero često ne usahne i za vreme sušnih godina, ali pamti se da je jedne godine, kada je bilo atmosferskih padavina u dovoljnoj količini, jezero presušilo. Pod normalnim okolnostima dubina vode iznosi 0,5—1,5 m, a dno je prekriveno žitkim, plavocrnim muljem, debljine 0,5—1 m. Današnji sredovečni ljudi pamte moguće krajnosti: a) da se voda potpuno povuče i da podloga, žitki mulj, postane ispucana, prekrivena korom od bledosivih lamela; i b) da vodostaj poraste i do tri metra. U prvom slučaju dno isušenog jezera je ispresecano putevima uslovljenih pravaca, a u drugom, pak, nivo vode zastrašuje meštane preteći poplavom. U jesen i rano proleće, i pri normalnom, a pogotovo pri višem i visokom vodostaju, vodena masa izložena vetru biva zatalasana ugrožavajući obližnje kuće i bašte.

Jezero potiče od Panonskog Mora sudeći po mulju, bogatom organskim sastojcima koji su nastali od morske faune i flore (3):

- organskih i isparljivih materija 16,93%
- mineralnih materija 83,07%

Po mišljenju geologa Cvijića (koje je izneo tridesetih godina dvadesetog veka) duž ove ravnice pruža se, unutar zemlje, jedan zaseban sloj koji je u vezi sa naftom; kao potvrdu navodi bunar trgovca Arse Popovića iz koga se, prilikom bušenja, počela da javlja voda izmešana sa nekim zapaljivim gasovima. Panonska nizija je, ustvari, udubljenje, potolina, u zemlji-

* Reč se upotrebljava naročito u Srbiji i Makedoniji; u Hrvatskoj i Sloveniji su više u upotrebi reči toplice ili kupalište, a u Bosni i Hercegovini.

** Jedno jutro iznosi 1600 kvadratnih hvati; 1 hvat — 1,896 m.

*** Godišnji proseki su oko 600 mm.

Slika 1

noj kori nastala sleganjem duž raseda. Nalazi se između Istočnih Alpa, Karpata, Rodopskih i Dinarskih planina. Za vreme neogena bila je pod morem; danas joj je ravnica ispunjena morskim, jezerskim i rečnim nanosima i lesom.

Posmatrajući uveličanu kartu Tise zapažaju se brojni meandri tako da bi Rusanda, Ostrovov i Okanj mogli biti prirodnim procesima napuštana korita reke, otkinuta od glavnog toka, takozvane mrtvaje. Rezultat erozivnih oblika reke su jezero Rusanda i bare Ostrovo i Okanj nasuprot akumulativnim oblicima, okolnim obalskim brežuljcima. Na takvom zemljištu oko Rusande su i naseljeni Melenci, pa i sama Banja.

Salinitet vode je visok, u proseku četiri hiljade miligrama na jedan litar, mutnog izgleda, neprijatnog ukusa, oseća se na sumporvodoničnu — otuda i oskudan biljni i životinjski svet u njoj — za razliku od Ostrova* i Okanja koji su slatkovodne bare. Na njen salinitet ne utiče, kako se ranije mislilo s obzirom na veliku površinu a malu dubinu, isparavanje vode koje je najintenzivnije leti, jer bi po istom pravilu trebalo da bude i u barama Ostrovo i Okanj. Ova izmena u kvalitetu vode i njen heterogeni hemijski sastav se mogu objasniti prisustvom živih, hladnih, nepresušivih blatnih izvora (»žmiravci«) koji su u vezi sa podzemnim mineralnim vodama, a salinitet im iznosi oko šest hiljada miligrama na 1 litar vode. Ivice jezera su »anemično« obrasle trskom, rogozom, sitom, šašom i raznim barskim biljem.

Melenci su se počeli naseljavati oko 1740. god. na istočnim brežuljcima jezera. Ime im potiče od reči »melem«** pošto im je atar, oduvek pa i da-

* Danas ribnjak.

** Melem, melemče, ljekarina (Srpski Rječnik).

nas, obilovao raznovrsnim travama koje su preci koristili za spravljanje lekova. Prvi pisani spomenik o selu koje naziva Šanac Melenci, načinio je 1758. godine, prilikom oblika temišvarske eparhije, pakrački vladika Arsenije Radivojević.

Ime Rusanda se pojavljuje znatno kasnije; mašta i činjenice i danas navode na razmišljanje o mogućem poretku imena banje: 1) Dečak, svinjarče, Stevan Rus, čuvajući čopor pored vode, mazao se jezerskim muljem, sunčao i na kraju spirao, pošto je bolovao od nekog upornog kožnog obolenja koga se konačno oslobodio. 2) Po Ruskinji Aleksandri, zvanjoj Sanda koja se nastanila uz obalu jezera. 3) Po devojci Roksandi koja se nesrećnim slučajem udavila. 4) Rusa*, vrsta ospe, kraste po koži.

Među prvim izlečenim, posle pastirceta, spominje se teško pokretni na štakama Milan Ranisavljev, a sa kožnim oboljenjima paroh Nikola Bibić i njegova sestra. Osvedočivši se o lekovitom dejstvu kupanja, paroh pošalje 1866. god. blato i jezersku vodu u Beč na analizu profesoru dr A. Šnajderu**. Ohrabren povoljnim nalazom — u 1000 (hiljadu) delova vode ima (2,15):

Kalijuma (K)	0,86 gr
Natrijuma (Na)	20,07 gr
Kalcijuma (Ca)	0,16 gr
Magnezijuma (Mg)	0,15 gr
Oksid gvožđa (FeO ₃)	tragovi
Oksid aluminijuma (Al ₂ O ₃)	tragovi
Silicijum dioksida (SiO ₂)	0,01 gr
Sumporne kiseline (SO ₃)	11,33 gr
Hloro (Cl)	11,50 gr
Fosforne kiseline (P ₂ O ₅)	0,29 gr
Ugljene kiseline (CO ₂)	11,95 gr
Organskih materija	2,38 gr

U 1000 (hiljadu) delova vode ima soli otprilike:

Kalijum-sulfata (K ₂ SO ₄)	1,60 gr
Natrijum-sulfata (Na ₂ SO ₄)	18,80 gr
Kuhinjske soli (NaCl)	18,93 gr
Natrijum fosf. (Na ₂ HPO ₄)	0,54 gr
Natrijum karbonata (Na ₂ CO ₃)	19,76 gr
Magnezijum karbonata (MgCO ₃)	0,31 gr
Dioksida silicijum (SiO ₂)	0,01 gr
Organskih materija	2,38 gr
Gubitak	0,14 gr

Svega: 62,76 gr

osnuje iste godine akcionarsko društvo koje je sagradilo primitivno drveno kupatilo na splavovima ograđeno daskama. Smešteno¹² uz samu Roviljčevu suvaču (kasnije Popovićkina kotarka, danas Mašinska stanica),

* Rusa, rusa bolest, nekakve vodene kraste koje izidu osobito po obrazu. Ove kraste mažu se sokom od trave ruse (Srpski Rječnik).

** Dr A. Schneider.

kupatilo se nalazilo na istočnoj obali jezera, u neposrednoj blizini najstarijeg dela naseobine udaljeno od glavnog puta Zrenjanin — Kikinda jedva slotinak metara. To je bilo u prvom redu lečilište meštana i ljudi iz najbliže okoline; kupanje se obavljalo na suncu, u vodi i blatu. Iako je način kupanja bio sasvim primitivan, pokazao je čudotvorne rezultate kod sevotina (kostobolja, hronični reumatizam), kožnih bolesti (lišajevi, firciger, psorijazis), skrofula u svim oblicima i pojavama, neurednog ženskog pranja. God. 1875. za vreme visokog vodostaja, vetar i oluja uništili su i razneli po jezeru ovo drveno kupatilo.

Nikola Bibić pokazuje svoju dalekovidost i posle ove nesreće. On, naime, savetuje svoju bogatu kumu Anu Klajić, inače stanovnika melenačkog, da u spomen dva odrasla umrla sina i muža Josifa zavešta 30.000 forinti za gradnju banje na Rusandi¹, što ona i čini 26. marta 1877. god. Politička opština, što je bilo i uslovljeno zaostavštinom, ustupa crkvi besplatno na večito uživanje i korišćenje jezero i dvanaest jutara urbarijalnog* izlaza.**¹¹ Pribavljeni prihod služio bi sveštenstvu za platu, a višak pak, za podizanje i ulepšavanje »ilidže«. God. 1878. dobijena je dozvola za otvaranje banje na severnoj obali gde se i danas nalazi, pošto je sagrađena zgrada kupatila sa 20 kabina, na koju je stavljena ploča: »Bolnom čovečanstvu, a u korist Srpske pravoslavne crkve Melenačke 1878. godine — Josif i Ana Klajić«. Posle smrti Ane Klajić 12. decembra 1883. god., banju uzima pod zakup punih sedam godina tada opštinski lekar dr Kosta Ranković, uz godišnju zakupninu od hiljadu forinti. Godine 1890. uzima banju, u pravom smislu te reči, Crkvena opština i odmah zida dva paviljona-hotela iz prikupljenih dobrovoljnih priloga meštana; Đura i Jelena Dimitrijević izgrađuju paviljon na sprat sa 28 soba; trgovac iz Sida Đorđe Šimunović, izlečen od teške kostobolje, podigao je 1905. god. paviljon i poklonio ga banji, a prihod namenio ulepšavanju parka. Koncem 1920. godine, 29. decembra banju je otkupila država sa motivacijom da se Crkvena opština ne brine dovoljno o njenom unapređenju. Nadoknada je iznosila 1 milion i 800.000 dinara, uz uslov za koji su se izborili vodeći ljudi crkvene opštine: 1) Slobodan, besplatan ulaz u park i 2) Meštani uživaju 50% popusta prilikom kupanja i lečenja, melenačka sirotinja, pak, oslobađa se svih dažbina. Decenijama¹² su ova prava ostvarivana uz izvesna povremena natezanja. Marta 1927. godine, prema Uredbi o prenošenju državnih poslova na samoupravne oblasti, država je banju predala Beogradskoj oblasti, a kasnije, 1929. god. Dunavskoj banovini.

Poslednji period, pošto je i kupalište podignuto, razlikuje se u tehnici lečenja. Blato i voda se dopremaju iz jezera čamcem, a potom pokretnim kadama u kabine. Voda se zagreva na 90°C i meša se sa hladnim blatom***, podešavajući, shodno potrebi i prema nalazu lekara, gustinu i temperaturu. Pripremljenom mešavinom se oblažu oboleli delovi tela za određeno vreme, a potom sledi kupanje u zagrejanom jezerskoj vodi. God. 1921. lečeno je 1500 bolesnika, a omogućen je dnevni smeštaj za stotinu. Banja ima ar-

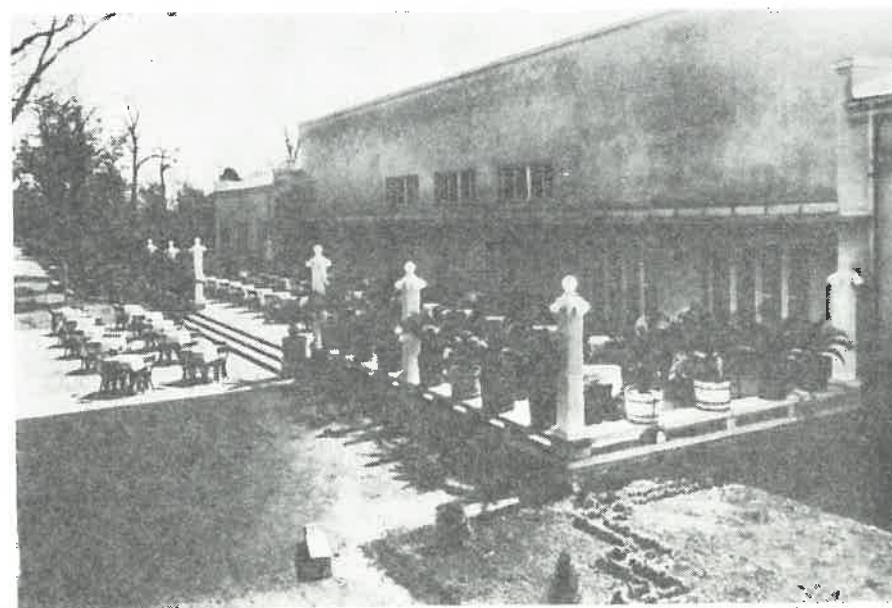
* Urbar — popis poseda i kmetskih dažbina.

** Ledina u neposrednoj blizini naselja.

*** 40—70 kg za jedno kupanje

teški bunar*, restoraciju, park za šetnje, priređuju se zabave i koncerti, a sezona traje od 1. maja do 30. septembra.

Kupatilo je preuređeno 1927. god., a prošireno 1931. Siromašne zanatlije dobijaju 1932. god. svog dobrotvora, Dušana Cvejanova iz Velikog Bečke-reka, koji im je namenio 50% prihoda od novosazidanog paviljona sa 22 sobe. Sada je dnevni smeštaj povećan na 150 osoba, ne računajući mogućnost smeštaja po okolnim privatnim kućama.

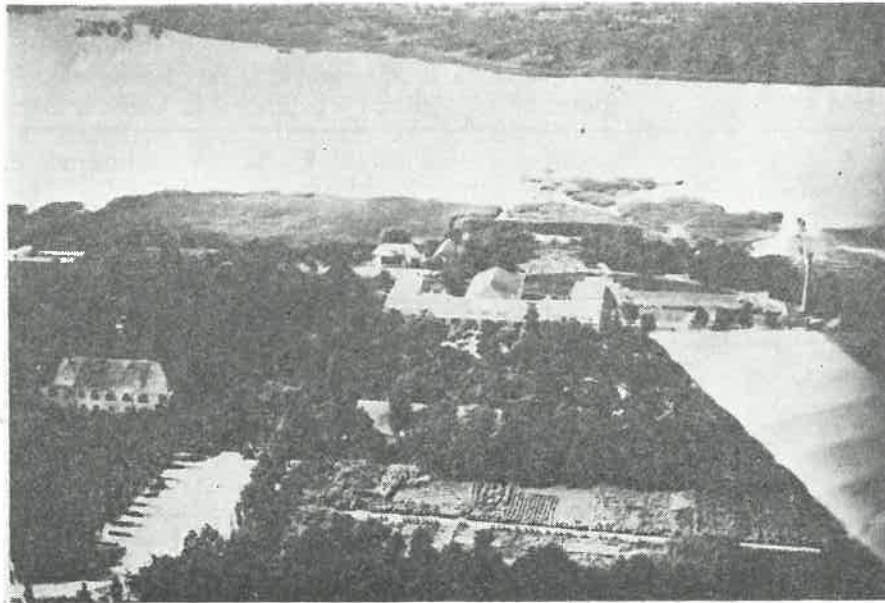

Slika 2

1930. god. prekopava se susedna ledina, pošumljava se novih sto jutara zemlje sa oko 70.000 mladica bagrema, lipe, javora, kestena i kanadske topole; novoizgrađeni prilaz parku ukrašavaju 12.000 crnih borova. Zelenim pojasom se ublažavaju oscilacije u dnevnim i noćnim temperaturama; odbrana od prašine koja smeta najviše baš u letnjoj sezoni postaje efikasna. Radnici uspešno održavaju zimsku baštu koja doprinosi lepšem izgledu čitavog parka bogatog ukrasnim zimzelenim šibljem i raznovrsnim cvećem: broj sadnica ruža** je oko 8.000. Od 1938. god. banja raspolaže električnom centralom koja radi samo uveče, osvetljavajući usput ulice i kuće do željezničke stanice udaljene 3,5 kilometra. Još radi sezonski, leči oko 2.500 bolesnika godišnje, pojavljuje se i dvadesetak bolesnika iz inostranstva; paviljonski smeštaj je obezbeđen za oko 200 osoba dnevno, a ima 46 kada I, II i III klase. Ima svoj restoran, poštu, telefon, telegraf, pozo-

* Odgovorni kopač, Miloš Todorović-Pantini

** Jedan cvet ruže mogao se kupiti, po izboru, iz samog parka, po ceni od 2 dinara; kazna za nedozvoljeno uzbranu ružu iznosi 10 dinara (nadnica u tom periodu je 6-8 dinara); odgovorni vrtlar je Svetozar-Sveta Sivčev.

Slika 3

rište, biblioteku, muziku za razonodu i igranke, klavir, radio, fudbalsko igralište, tenisko igralište, kuglanu, bilijar, ping-pong opremu, berbernicu, prodavnicu cveća i suvenira, trafikku, parking prostor za autobus i fi-jakere, automobil za prskanje staza parka.

Dva lekara* vrše pregled svakog prispelog gosta-bolesnika radi uvida u uspeh lečenja; određuje im se vreme boravka i temperatura blata i vode. Vrše se kontrole u toku lečenja i pri odlasku. Definitivno je formiran stav o indikacijama i kontraindikacijama koji važi i danas. Pored ranije navedenih bolesti leče se hronični eksudati nad matericom, upala jajnika i jajnih sprovodnika, bolesti perfiernih živaca (išijas); pedagra-giht, posledice povrede kičmenog stuba i ekstremiteta; kontraindikacije banjskog lečenja su trudnoća, hipertenzija, kardiomiopatije i sva akutna oboljenja. Ovaj procvat banje tridesetih godina vezan je za veoma autoritativnog višegodišnjeg upravnika Vojislava Borjanovića. Pored navedenih organizatorskih sposobnosti krasio ga je i muzički talenat. Bio je horovođa Srpskog crkvenog pevačkog društva »Kolo« osnovanog još 1872. god., a repertoar je obilovao ne samo crkvenim pesmama, nego i muzičkim delima svetskih majstora. Članovi-pevači kojih je bilo obično 60 do 80, primani su tek po obavljenoj audiciji, pojedini, posebno siromašniji, imali su prioritet pri sezonskom zapošljavanju u banji.

Dolaskom okupatora 1941. god., situacija se menja iz osnova. Bolesnicima je, istina, omogućeno lečenje uz specifičan režim kontrole. Upravnik,

* Zapažena imena — A (do okupacije): dr Ljubomir Dumić, neuropsihijatar; dr Dušan Lacković, balneolog; dr Vlastimir Tanazević, dr Veljko Popov. — B. (po oslobođenju): dr Dušan Lacković, braća dr Milorad i dr Živojin Ićurup, dr Branko Isakov.

pasionirani odgajivač trkačkih konjskih grla, Julije Bok iz Petrovgrada (ranije Velikog Bečkereka, danas Zrenjanina), jurio je zaprežnim dvokolicama šumom i parkom. Svaka stopa zemljišta zasađena je ovsem, a pozornica pozorišne sale postala je magacin za smeštaj ovsa. Godine 1943. banja postaje oporavilište i bolnica lakih ranjenika, alejama parka kretali su se vojnici u plavim uniformama uz zvuke nacionalnih i vojničkih pesama¹².

Po Oslobođenju 1944. god., banja je predata Vojnoj upravi Banat, a prvi upravnik postaje meštanin Lazar Marjanski — Ničvorov; godinu dana kasnije postaje bolnica lakih, sada naših ranjenika. Lečenje bolesnika nije prekidano, no, što je razumljivo, primarni zadatak je bio drugačiji. Banja kao lečilište, park i šume bili su zapušteni u periodu okupacije. Prvih godina oporavak je bio relativno spor samim tim što je često menjala »gospodara«. 1948. god. prihvata je Glavna direkcija prirodnih lečilišta u Beogradu i, kada je trebalo da vidno nadoknadi ono što je izgubila, nastaju ne baš laki dani za celu zemlju.

U svom razvoju banja je stimulatивно delovala i na razvoj čitavog naselja Melenaca. U letnjem periodu, 1930. god., desetak vozova dnevno, autobuska i lokalna linija Veliki Bečkerek — Kikinda i preko dvadeset sezonskih fijakerista davali su selu izgled varošice. Broj stanovnika u Melencima se kretao ovako po godinama:

1821. godine	5582 stanovnika ¹³
1905. „	8618 „
1921. „	9456 „
1931. „	10514 „
1961. „	8266 „ ¹⁴

Ovaj poslednji posleratni pad broja stanovnika vezan je za migraciju stanovništva sela u gradove, a za moje selo, Melence, prvenstveno u Zrenjanin.

Analize vode i mulja⁴ su ponovljene 1959. god u Hemijskom institutu u Beogradu.

Jezerska voda

1 litar vode sadrži:

jona	grama	milimola	milivala
Katjona:			
Natrijuma (Na ⁺)	4,5610	198,312	198,312
Kalijuma (K ⁺)	0,1956	5,001	5,001
Amonijuma (NH ₄ ⁺)	0,0003	0,017	0,017
Kalcijuma (Ca ⁺⁺)	0,0363	0,908	1,812
Magnezijuma (Mg ⁺⁺)	0,0537	2,207	4,414
			209,556

jona	grama	milimola	milivala
Anjona:			
Hlora (Cl')	2,5613	72,228	72,228
Broma (Br')	0,0112	0,140	0,140
Joda (J')	0,0003	0,002	0,002
Sulfata (SO ₄ '')	3,0890	32,126	64,252
Nitrata (NO ₃ '')	0,0002	0,004	0,004
Hidrofostata (HPO ₄ '')	0,0300	0,313	0,626
Hidrokarbonata (HCO ₃ '')	1,9703	32,300	32,300
Karbonata (CO ₃ '')	1,2300	20,000	40,000
			209,552

Koloidno otopljenih oksida:			
Silicijeva oksida (SiO ₂)	0,0180	0,300	
Aluminijeva oksida (Al ₂ O ₃)	tragovi		
Željeznog oksida (Fe ₂ O ₃)	tragovi		
Ukupno:	13,7572	363,856	
Hidrokarbonati preračunati u karbonate	12,7559		
Organskih tvari (gubitak žarenjem)	0,23		

(J. Đorić, 1959.)

Jezerski peloid*

Hemijski sastav u %	Prirodno vlažnog peloida	Peloida sušenog kod 105° C
Vlaga	79,10	—
Organske tvari (gubitak kod žarenja)	3,55	16,93
Anorganske tvari (ostatak nakon žarenja)	17,35	83,07
Topive tvari:		
u vodi	3,43	16,42
u eteru	0,05	1,2
u alkoholu	0,33	1,3
u sonoj kiselini	7,02	27,5

(J. Đorić, 1959.)

Ovakav hemijski sastav uvršćuje Rusanu u red banja svetskog kvaliteta, a time i s pravom nosi naziv Centra za rehabilitaciju. U tom periodu upravnik je dr Milorad Ićurup. Pored dosadašnjeg klasičnog lečenja sprovodi se i sunčanje**, hidroterapija, elektroterapija, kineziterapija, medikamentozna terapija. Šesti i sedmi paviljon koji su poslednji sazidani, povezani su sa restoracijom i kupatilom zatvorenim hodnikom te se sada

* Lekoviti mulj koji se sastoji od organskih i anorganskih sastojaka.

** 1968 sunčanih časova godišnje pri nadmorskoj visini od 82 m. (Meteorološka stanica Zrenjanin).

pruža mogućnost, zahvaljujući centralnom grejanju, obavljanja rada tokom čitave godine. Banja ima oko 250 bolesničkih postelja, 4500 bolesničkih dana godišnje, zatvorenog je tipa, a meštani se mogu lečiti i ambulantno. Indikacije se proširuju — primaju se i bolesnici sa poremećajem koordinacije pokreta. I dalje se radi na unapređenju banje — to je i period uvođenja samoupravljanja u zdravstvo. Izgrađen je i ogroman bazen* sa odgovarajućim nuzprostorijama i uređajima isključivo za primenu vodenih kupki.

Danas je to solidna zdravstvena ustanova; domen lečenja su i povrede i oboljenja, a primenjuje i klasične i moderne metode. U međuvremenu, u dva maha, menja nazive: 1963. god. — Centar za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, a 1969. god. postaje Bolnica za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju. Upravnik je sada dr Branko Bataz.

Uređeni šumski pojas i izgrađeni turistički objekti omogućili su da Banja postane omiljeno i privlačno izletišta, uglavnom motorizovanih posetilaca.

Literatura

¹Nenadović dr L., Banje, morska i klimatska mesta u Jugoslaviji, Beograd, 1938., 344. — ²Leko dr M., Šćerbakov dr A., Joksimović dr H., Lekovite vode i klimatska mesta u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, Ministarstvo narodnog zdravlja, Beograd, 1922., 5. — ³Bajić M., Banjsko lečilište i jezero Rusanda, Matica srpska, Novi Sad, 1964. — ⁴Medicinska enciklopedija, Zagreb, 1953, 8., 607. — ⁵Medicinska enciklopedija, Zagreb, 1958, 2., 1. — ⁶Petrović P., Sveznanje, Narodno delo, 1937., 1347., 1623., 1936., 2410. — ⁷Karadžić V., Srpski Riječnik, IV državno izdanje, Beograd, 1935., 348., 365., 678. — ⁸Glasnik istorijskog društva u Novom Sadu, sveska II, Manastirska štamparija, 1929., 411. — ⁹Grizelini, geografska karta od 1776. god. — ¹⁰Medicinska enciklopedija, Zagreb, 1963, 7., 646. — ¹¹Lacković dr D., rukopis. — ¹²Sećanja: Sivčev Đorđe, Stanković Mile i autor. — ¹³Stajić V., Velikokikidski dištrikt, Matica srpska, Novi Sad, 1950., 319. — ¹⁴Enciklopedija Jugoslavije, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1965, 6, 72. — ¹⁵List »Srpstvo«, Vršac, br. 1, 1895.

KURORT RUSANDA

Ziva Šljapić

DIE BESCHREIBUNGEN DES SEES VON RUSANDA STELLEN MÖGLICHE extreme Variationen des Wasserstandes, mit der Betonung dessen spezifischen, und nie austrocknenden Schlammquellen »žmiravci« fest. Seine Herkunft stammt, auf Grund organischer Verbindungen des Schlammes, aus den Panonische Meer.

In ganz kurzen Zügen wird der Zeitraum der Ansiedlung von Melence geschildert, mit zugleich Entdeckung und Bestätigung der Heilkraft des Seewassers. Ganz genau wurde der Ort des ursprünglichen Kurortes von 1866. festgelegt, sowie auch die Gründe für dessen Übersiedlung 1878. auf die heutige Stelle. Am Anfang befand sich der Kurort unter der Verwaltung der Kirchengemeinde, später des Staates, beziehungsweise der Dunavska Banowina. Er erreicht seinen maximalen Aufstieg, mit positiver Wirkung auf die Entwicklung der Ansiedlung. Die Kriegs- — sowie die Nachkriegszeit wurde bis zu den heutigen Tagen mit reichen Tatsachen illustriert.

* Površina dna je 120 m²; u međuvremenu su iskopani još tri bunara za potrebe vodovoda. (12)